

Van Haver Tot Gort

Uitgave van het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde
 Secretariaat : Postbus 3086, 3101 EB Schiedam
 Redactieadres : Redactie Van Van Haver tot Gort
 p/a : Postbus 3086, 3101 EB Schiedam

...zijn er niet in geslaagd om de inhoud van dit nummer zo gevarieerd te maken als onze vorige aflevering. Niet zo gevarieerd, maar hopelijk toch niet minder interessant. Naast onze gebruikelijke rubrieken, besteden we aandacht aan onze algemene deelnemersvergadering van zaterdag 27 mei j.l. en aan een reis die "onze" heren Vost en Wassens (van de werkgroep Kwaliteitscontrole c.a.) samen met de heer Belderok van TNO-Wageningen langs enkele deelnemers maakten. Verder plaatsten we een ingezonden mededeling inhoudende een oproep voor een ERVAREN MOLENAAR voor de molens "Rhiijn en Son" in Utrecht. Het gaat bij ons bericht niet om een echte advertentie, maar dat zou inhouden dat daar kosten aan verbonden zouden zijn. En wij zien het juist als onze taak van dit blad om voor dit soort mededelingen zondermeer een plaatsje in te ruimen. Dus, deelnemers van onze stichting die een molenaarsknecht zoeken, of anderszins een mededeling aan collega's hebben te open kunnen een berichtje van die strekking op aan ons toezenden. En al is onze oplage bescheiden, Van Haver tot Gort komt ook in de vorm van een groot aantal niet bij onze stichting aangesloten molenaars, het gaat in totaal naar ruim honderd oud-actief- en aankomend-molenaars van wind- en waterkorenmolens en daarnaast nog naar een aantal "verre instanties".

...slotte, voor zover U gaat, prettige vakantie en tot ziens.

Van Roe en Rad tot Loper en Ligger.

(technische wind- en waterkorenmolenaars wetenswaardigheden)

Een grote zemel, dat is het doel waarnaar wij streven.(2)

Op de onder deze titel door Adrie Peereboom gestelde vraag ontvingen wij een brief van de heer A.H. Kees uit Leende, gedateerd 12 juni j.l. Voor wie dat nog niet wisten, de heer Kees is afkomstig van een molenaarsgeslacht uit Buiel in Noord-Brabant. Zijn twee broers hebben daar nog elk een windmolen. Zelf bemaalde hij de vroegere standerdmolen in Leende en heeft hij thans een maalderij en kunstmolensteenfabriekje. Wij laten hieronder de brief van de heer Kees in zijn geheel volgen :

Mijne Heren,

In no.11 van Uw blad Van Haver tot Gort, wordt een vraag gesteld door de Heer Peereboom, molenaar op de windmolen De Hoop te Wervershoof, over tarwe malen, en vraagt om ervaringen daarmee te vertellen. Ondanks dat mijn ervaring nog niet zo groot is, zou ik toch graag het volgende willen opmerken.

De kern van de vraag van de Heer Peereboom is, hoe krijg ik zacht en bloemig meel met een grote zemel. Hierop zou ik willen zeggen dat niet iedere kunststeen geschikt is om dat te kunnen bereiken. Dit is o.a. van de structuur van de steen afhankelijk. Om echter een deskundig oordeel te kunnen geven moet ik de steen eerst gezien hebben. Wel blijkt uit het verhaal van de Heer Peereboom dat de stenen een te groot snijvermogen hebben, omdat deze zegt dat het koppel een grote produktie heeft. En meel met vernoemde eigenschappen en een grote produktie gaan niet samen. Daarom raad ik het niet aan de kerven op te smallen, want dan krijgt de steen een nog groter snijvermogen.

Het is echter wel mogelijk dat de stenen na langere tijd wel het gewenste meel geven, want een kunststeen moet ingemalen worden om goed tarwemeel met een grote zemel te kunnen geven. Dit kan enige tijd in beslag nemen.

Verder is het mij niet geheel duidelijk wat de Heer Peereboom met zijn omschrijving van het koppel bedoeld. De omschrijving luidde ! Een koppel 17.er kunststeen, fabrikaat Rutgers met 100% Kwarts met een pandsel scherpstel van 12 panden en 2 soorten hardheid. Hierbij kan opgemerkt worden :

- a) dat een Kwartspercentage van 100 slechts voorkomt bij natuurstenen (Franse)
- b) dat het van belang is uit hoeveel kerven een pand bestaat, en
- c) dat uit 2 hardheden blijkt dat (volgens mij) het een koppel stenen is met zachte uitslag, en die zijn minder goed geschikt om tarwe te malen dan massieve stenen.

Er spelen echter nog meer factoren een rol die de kwaliteit van de gemalen tarwe beïnvloeden zoals :

het toerental, het scherpstel en of er goed gescherpt wordt, is het te malen produkt goed gereinigd is de toevoer goed (regelmatig), enz., enz.....

Hopende U hiermee van dienst te kunnen zijn,

teken ik hoogachtend,
w.g. H.A. Kees.

Maschrift van de redactie :

We menen wel namens Adrie Peereboom te mogen spreken wanneer we de heer Kees dank zeggen voor zijn uitvoerige brief. Wat betreft de kwestie van "100% kwarts" mogen we wel stellen dat beide briefschrijvers, zowel A.Peereboom als H.A.Kees gelijk hebben. Peereboom zal hebben bedoeld dat er - afgezien van het bindmiddel - uitsluitend kwartskorrels in de maallaag (of beter in de maalbalken) zijn verwerkt.

De vang...die maakt me bang!

Een vang is op een windmolen een belangrijk onderdeel van het mechaniek. Als daar wat aan mankeert kunnen de gevolgen groot zijn. Wij hoorden laatst een molenaar opsommen wat voor ellende hij in een betrekkelijk korte periode allemaal had meegemaakt met zijn vang, de vang van zijn molen wel te verstaan.

We kwamen toen ook te spreken over allerlei huismiddeltjes die er waren om het stoten, of het slecht pakken van een vang te verhelpen. Je hoort daar van oudere molenaars- en molenmakers van alles over, variërend van een likje vet, via zand tot gebakken zout enz. En het een werkt al beter/slechter dan het ander. We zouden toch graag eens willen weten of er in onze lezerskring molenaars zijn die met dat soort foefjes, niet van horen zeggen, maar echte praktische ervaring hebben. Uw reacties wachten we af. U kent ons postbusnummer.

Victor Mulder.

Aankomend molenaars, meldt U!

Er zit nog steeds vooruitgang in het aantal werkende korenmolens! Dat wil zeggen, dat er in de toekomst echt kansen zijn voor enkele molenaars. Uiteraard kunnen wij hier niet zeggen hoe, waar en wanneer er precies een plaats zal ontstaan, maar dat er mogelijkheden zijn is zeker. (zie ook elders in dit nummer). Wat wij óók weten is dat er beslist jonge mensen zijn die het molenaarsvak willen leren, er bezeten van zijn om, zodra zich de kans voordoet het molenaarsambacht als vak te kiezen. Mensen die volgens hun oudere leermeesters het in zich hebben om tot een volwaardig vakman uit te groeien. Het zijn deze mensen die wij graag in ons molenaarsgilde zouden willen verwelkomen als LEERLING-molenaar of als GEZEL-molenaar, als ze wat verder zijn.

Gaan we nu onze deelnemerslijst na, dan zijn het voornamelijk (oudere) meester-molenaars die daarop staan en is het aantal leerling-molenaar thans slechts 3 (drie) en bedraagt het aantal gezels-molenaars zegge- en schrijve 6 (zes). De leerlingen zijn alle drie (nog) "vrijetijds-molenaar", van de gezellen zijn er twee in de vrijetijds-sfeer werkzaam, de andere vier zijn vak-molenaar. Drie- resp. zes, en dat over het hele land genomen, zijn toch wel heel magere aantallen.

We zijn ervan overtuigd dat er méér mensen zijn die aan de voor de categorieën leerling-molenaar (is volgens de statuten art.11.2 c. "hij die een of meer onder a of b genoemde molenaars -meester- of gezellen- bij het productie proces assisteert, en naar uit een verklaring van deze molenaar(s) gebleken is, dit reeds geruime tijd doet op een wijze dat het te verwachten valt dat de aspirant te zijner tijd naar de categorie gezels- of meester zal kunnen overgaan") of gezel-molenaar (is, volgens art.11.2.b. "hij die werkzaam is op een in artikel 2 genoemde molen en, behalve het scherpen van de stenen, waarvoor hij een beroep doet op een collega, geheel zelfstandig het productieproces verzorgt en wiens productenz.) gestelde eisen voldoen.

Alleen,..... wij kennen ze (nog) niet en we zouden daar graag verandering in zien. Daar zijn verschillende goede redenen voor aan te voeren :

- 1) in het geval er konkreet een plaatsingskans is voor een leerling- of gezels-molenaar kunnen wij de adressen doorgeven
- 2) hoe meer deelnemers, des te gemotiveerder zal het bestuur zijn werk doen om de doelstelling van ons molenaarsgilde te realiseren
- 3) hoe meer deelnemers, des te sterker zijn onze argumenten naar de overheid wanneer wij om financiële steun vragen voor de activiteiten die wij voor het instandhouden van het ambacht moeten ontplooiën
- 4) de nieuwe leerling- of gezels-molenaars zullen een beetje ingevoerd raken in alles wat er heden-ten-dage voor komt kijken om als molenaar, niet alleen met de molen, maar ook zakelijk gezien, draaiende te blijven.
- 5) last-but-not-least betekent elke nieuwe deelnemer een bescheiden, doch welkome versterking van de post "deelnemersbijdragen" van onze stichtingskas.

Dus : aspirant-leerling- en gezels-molenaars, meldt U!

Dat kan eenvoudig door een briefje te sturen naar ons secretariaat Postbus 3086, 3101 EB Schiedam, met het verzoek om toezending van de statuten en een aanmeldingsformulier.

Tot ziens in onze deelnemerskring?

Werkgroep kwaliteitscontrôle c.a. Reisverslag.

Zoals U weet zijn TNO-Wageningen en onze Stichting bezig met een vergelijkend onderzoek. Naast het zoeken naar de normen voor de kwaliteitseisen waar volkorenarwemeel bij toekomstige keuring aan zal moeten gaan voldoen, hopen we erachter te komen waar het bij het malen van tarwe op stenen op aankomt : wat de verschillen zijn tussen de diverse stenen en hun molenaars en wat de bakresultaten zijn van op stenen gemalen meel ten opzichte van walsen.

Uit de inmiddels genomen proeven is thans wel vast komen te staan dat de meeste deelnemers die aan de proeven hebben meegedaan een goed produkt leveren, dat zondermeer met het volkorenmeel van walsen kan concurreren. Enkel en enkele zaten beneden de maat en bij hen zullen we het heus niet laten bij uitsluitend het constateren van dit feit. Indien zij daar prijs op stellen zullen we hen, voor zover dat binnen ons vermogen ligt, begeleiden in het zoeken naar een zodanige werkwijze dat de resultaten verbeteren.

Om zich eens wat nader te oriënteren zijn de heren Belderok van TNO, A.Voet (bijna rustend) molenaar te Ravenstein, R. Wassens, 2e molenaar in Schiedam, dinsdag 20 juni bij enkele deelnemers wezen kijken. Het ging om twee, die middelmatig uit de bus waren gekomen en één die bar slecht had gemalen. Verder bezochten we een molenaar die niet aan de proevenserie had deelgenomen, maar waarvan werd gezegd dat hij zeer buitengewoon mooi meel maalde.

We hadden wel de hele dag nodig - om half tien zaten we in Ravenstein, om half elf 's-avonds waren we pas weer terug.

Molenaar W. te A.

Deze had maar weinig bloem in het meelmonster. -33,4% bij de Norda (inlandse) tarwe en 36,4% uit de melange 1:1 Norda/Spring. Niet erg hoopgevend, maar het gehalte aan beschadigd zetmeel was toch voldoende hoog, nl. 6,5 resp. 7% en dat is een goed gemiddelde. Hoe meer zetmeel is beschadigd ("aufgelöst" zegt men in Duitsland), hoe gunstiger : het meel neemt dan meer water op.

Dat redelijk lage percentage zetmeelbeschadiging duidt erop, dat de molenaar de tarwe goed heeft aangepakt, goed heeft gemalen. Het percentage bloem is gering, vooral vergeleken met enkele Duitse (blauwe)stenen die hebben meegedaan en liefst 2/3 hoger zaten. Dat zit hem vermoedelijk meer in de (kunst)stenen, dan in de molenaar. In broodvolume en broodeigenschappen kwam het meel redelijk goed uit de bus. Uit de proeven bleek, dat het voor volkorenmeel niet nodig is, veel meer dan 40% bloem in 't meel te hebben.

Molenaar X. te B.

De tweede molenaar had wat meer bloem gemaakt (54,0 resp. 49,1%) en het gehalte aan beschadigd zetmeel was redelijk (5,4 -niet veel - en 7,0). Bij de bakproeven kwam hij niet slecht uit de bus. Deze molenaar werkt eveneens met kunststenen. Onder in de molen maalt hij met een motor ook met kunststenen. "Kijk", zei de molenaar, "stukjes in 't meel, de steen is bot. Maar mijn scherphammers heb ik naar de smid gebracht, en die heeft ze "om te proberen" een tijd geleden uitgeleend. Nou zit ik zonder". Hij zette de motor aan - de steen bleek erg slecht te strijken. Dat komt het meel niet ten goede - daar zouden die stukjes ook wel eens vandaan kunnen komen. Een te diep gescherpte loper geeft ook stukjes. Deze molenaar bleek zoals de meeste molenaars goed te kunnen praten en zijn molen was zeer de moeite waard. "Mulders kletselulders" zegt men in Groningen en dat is vaak niet onwaar. Ook niet zo'n wonder, als men bedenkt dat de molenaars via boeren e.a. die meel kwamen halen op de hoogte waren van alle nieuwtjes. We moesten voor vijf uur bij de derde molenaar zijn en dhr. Belderok moest stevig gas geven om op tijd te komen.

Molenaar Y. te C.

Precies vijf uur waren we er. Hier moesten we vaststellen dat het meel dat voor de proef was gemalen niet toevallig slecht was. Men maalt erg griezig. Bij de proef slechts 27,5 resp. 26,0% bloem, een laag gehalte aan beschadigd zetmeel (3,7 resp. 4,8%) en een dienovereenkomstig slecht gerezen brood. De molenaar kreeg dan ook het advies meer druk te geven, zodat in ieder geval het gehalte aan beschadigd zetmeel en dan ook wel het percentage bloem zal stijgen.

De molenaar maalt met kunststenen die geheel uit stukjes kwarts zijn samengesteld (de maallaag tenminste). De stenen zijn ingemalen met harde La Plata-maïs. Dit nu is naar onze mening niet verstandig. Ingemalen met harde maïs kan tot gevolg hebben dat het bindmiddel ietwat wordt weggeroofd. Oftewel er komen allemaal scherpe kantjes, de steen wordt graag. Dat is voor het malen van maïs alleen maar gunstig, maar voor tarwe malen is dat nou juist niet de bedoeling. We hebben de molenaar in kwestie aangeraden een 15 ton gerst goed fijn te malen, zodat de steen slijt en weer wat gladder wordt. Als de stenen de gerst niet mooi kunnen malen, wil het met de tarwe ook niet. Na het gerstmalen zien we dan wel eens verder. Men maalt 100% Franse tarwe, had ook al eens gemengd met een weinig D.N. Spring maar daar werd het alleen maar slechter van. Dat is o.i. wel logisch, want D.N.S-tarwe is een verschrikkelijk goede tarwe, maar ze moet wel zacht gemalen worden. Anders heeft men er helemaal niets aan. Stenen, die goed bevochtigde Franse tarwe nog niet baas kunnen, maken van die harde D.N.S. helemaal niets. Onder het motto : waar een wil is, is een weg en wij laten U niet stikken, reden wij verder.

Molenaar Z. te D.

Bij de laatste molenaar zagen wij meel van een inlandse melange met Franse stenen gemalen. Ongelooflijk mooi meel! Zeer grote zemels en een heel hoog percentage bloem. Dhr. Belderok nam een monster mee. Deze stenen hebben maar een zeer geringe capaciteit : 150 kg p/u. Een in goede staat verkerende Duitse steen maalt makkelijk vijf keer zo veel - maar niet zo mooi. Met drie koppels Franse tegelijk malen komt men al aardig in de richting. Voor volkorenmeel heeft het geen zin, of het moest al zijn voor bakkers die het zemeltje nooit groot genoeg is.

Het ligt in onze bedoeling nog enkele deelnemers te bezoeken - wij houden U op de hoogte. Namen noemen doen we uiteraard niet, omdat dat voor wat zwakkere broeders pijnlijk kan zijn.

R. Wassens.

Zaterdag 27 mei j.l. : algemene deelnemersvergadering in Olst.

U heeft, voor zover U niet zelf in Olst bent geweest en dus alles van nabij hebt meegemaakt, al in "De Molenaar" van 7 juni een uitgebreid verslag daarover kunnen lezen.

Toch kunnen wij natuurlijk, als clubblad van het korenmolenaarsgilde niet volstaan met simpelweg te verwijzen naar "De Molenaar" nr. 23, pagina 790-792.

Nu is het ook niet zo dat er, om het maar eens op die manier uit te drukken, zoveel gras voor onze voeten is weggemaaid dat wij niets meer over onze deelnemersvergadering te schrijven hebben.

Integendeel!

Graag willen we met U de besproken agendapunten nog eens langslopen, en dan tevens aandacht besteden aan zaken die tijdens de vergadering niet zo duidelijk over het voetlicht kwamen, maar die min of meer in het verlengde van het besprokene liggen.

Beginnen we met punt

1. Opening.

Hoewel het aantal molenaars dat de reis naar Olst had aangedurfd, wel wat groter had gekund, bleken de aanwezigen toch wel zó enthousiast te zijn dat gesproken mag worden van een plezierig gezelschap. Voorzitter Frans Gunnewick liet in zijn openingswoord doorklinken dat hij zich beter thuisvoelde aan de meelbak dan achter het spreekgestoelte, en liep daarmee al enigszins vooruit op een volgend agendapunt.

2. Mededelingen en dergelijke.

Dit sloeg dan op de gebruikelijke voorlezing van berichten van verhindering, het tekenen van de presentatielijst en andere formaliteiten. Was snel afgehandeld.

3. Kwaliteitsonderzoek IGMB-TNO.

Laten we eerst de afkorting nog maar even verklaren, het gaat om het in Wageningen gevestigde onderdeel van de TNO-organisatie, het - Instituut voor Graan-Meel en Brood-

Dit instituut heeft - in samenwerking met de werkgroep KWALITEITSCONTROLE C.A., van onze stichting, waarvan dhr. Wassens de woordvoerder is, een vergelijkend onderzoek gedaan naar meelmonsters die op de molens van een tiental van onze deelnemers waren gemalen. Het doel was ondermeer om op deze wijze te kunnen komen tot het vaststellen van normen voor de in de toekomst verplicht te stellen periodieke keuringen. Welnu, de heer Belderok, van het TNO-instituut gaf een zeer heldere en interessante uiteenzetting van de onderzoekresultaten. De belangrijkste punten hiervan zijn zo uitvoerig in "De Molenaar" beschreven, dat we daar maar niet op terugkomen. Het eindrapport moet nog worden opgesteld en daar zult U via ons eigen klubblad nog wel van vernemen.

Een belangrijk punt dat in de vergadering niet zo uit de verf kwam was wel het volgende :

De molenaars, of de molens waar de monsters van afkomstig waren, werden in de rapportage aangeduid met een letter, dus anoniem. Bij de bekendmaking van het eindrapport, zal elke molenaar schriftelijk bericht ontvangen welke letter staat voor het meelmonster dat hij heeft gemalen. Nu bleken er in de reeks een paar te zijn die in feite een "onvoldoende" of "twijfelachtig" haalden. Welnu, daar heeft de werkgroep kwaliteitscontrole c.a. gemeend wat aan te moeten doen en zo is kort geleden een reis gemaakt langs die betreffende molenaars (zie het reisverslag, elders in dit nummer) om alvast in een persoonlijk contact van gedachten gewisseld over de resultaten, over oorzaken en achtergronden en zijn er mogelijkheden voorgesteld om tot verbetering te komen.

Voorwaar een belangrijk initiatief!

En nu maar wachten op het eindrapport, de keuringseisen en de verdere keuringsregeling, waaronder is te verstaan de regelmaat waarmee - omzetafhankelijk - de keuringen plaats moeten vinden. Voor het nemen van de monsters en dergelijke zal dan wel een contact met het Station voor Maalderij en Bakkerij moeten worden gelegd denken wij. Het streven is erop gericht - maar hoe betrekkelijk zoiets in onze organisatie is dat weten wij onderhand goed genoeg - dat de Werkgroep haar voorstellen op zodanig tijdstip gereed heeft dat zij in de Algemeen-Bestuursvergadering van eind september definitief kunnen worden vastgesteld.

4. Jaarverslag.

Wat bij dit punt vooral werd besproken, en dat zou later bij de rondvraag nog weer naar voren komen, was het waarom van de vele zaken die tot nu toe door het bestuur niet waren gedaan.

Zo was daar de opmerking van Adrie Peereboom, molenaar te Wervershoof. Hij vroeg - terecht - waar toch de uitgave bleef van het eerste deel van de vakdocumentatie, over de molenstenen en de scherpsele. De voorlopige tekst was toch immers op de grote bijeenkomst, vorig jaar februari aan een aantal oudere meester-molenaars uitgereikt voor het maken van op- en aanmerkingen en het geven van aanvullingen?

Tja, dat was inderdaad zo, maar, afgezien van het feit dat enkele echt grote meesters in het vak nimmer wat van zich hadden laten horen, lag de tekst met de overige wel ontvangen commentaren nog steeds in de la. Immers om een uitgave te realiseren die er druktechnisch zo verzorgd uitziet als de unieke tekst waard is, geeft bij een te verwachten kleine oplage nog wel wat financieel risico.

Dat - overigens bescheiden - bedrag was opgenomen in onze begroting 1977, op basis waarvan bij het Rijk f.20.000,= subsidie was aangevraagd. We kregen uiteindelijk maar f.5.000,= van CRM, en hoe verheugd we daar ook mee waren, de vakdocumentatie moest onuitgegeven blijven liggen. Nu is de uitgave opgenomen in het "project vergroting kansen en activiteiten ambachtelijke korenmolenaars", waarvoor we een aanvraag hebben ingediend om een bijdrage te verkrijgen uit het fonds O & S van Economische Zaken. Daar is nog geen bericht op binnengekomen en zodoende blijft de tekst van deel I van de vakdocumentatie over molenstenen en scherpsele waar hij is : in de la. Vandaar!

5. Bestuursmutaties.

Begonnen werd met te memoreren dat de heer Henk Bökkers, in wiens restaurant we te gast waren, als secretaris heeft gefungeerd vanaf de oprichting van de stichting op 25 maart 1976 en al even daarvoor, tot aan de bestuursvergadering van 12 februari 1977 (we hebben dat in oude notulen nog eens haarfijn nageplozen) toen hij wegens tijdgebrek zijn functie overdroeg aan de huidige functionaris Rolf Wassens. Vervolgens greep de voorzitter, Frans Gunnewick terug op wat hij in het begin van de vergadering al had gezegd, dat hij zich beter thuisvoelde aan de meelbak dan achter de bestuurstafel. Ofwel : de bilhamer lag hem beter in de hand dan de voorzittershamer. En zo was hij, die de geboorte van ons molenaarsgilde had meege- maakt tot de slotsom gekomen dat er maar eens uitgekeken diende te worden naar een mogelijke opvolger. Na wat informeel voorbereidend werk bleek dat molenaar-deel- nemer J.F. Jochijms van de Groesbeekse "Zuidmolen" niet ongenegen is om die taak van Gunnewick over te nemen.

In de eerstkomende vergadering van het Algemeen Bestuur valt daarover de beslissing. Dus het is formeel gesproken op zijn minst voorbarig, dat in "De Molenaar" in een foto-onderschrift werd gesteld dat de heer Jochijms in de bijeenkomst van 27 mei het voorzitterschap zou hebben overgenomen, al hoef je over weinig toekomst visie te beschikken om te begrijpen dat het echt wel zo ver zal komen.

Een laatste onderdeel van het punt bestuursmutaties was de aanvulling van het be- stuur met een Zeeuwse molenaar. Hiervoor was aangezocht de heer De Visser uit Wolphaartsdijk. Hij heeft het "aanzoek" nog even in beraad gehouden maar in dezelf- de AB-vergadering zal ook deze knoop wel worden doorgehakt.

Pauze.

Hierin werd niet alleen de broodmaaltijd genuttigd en de nodige vakgesprekken op touw gezet. Ook werden de dozen met folders aan de aanwezige deelnemers meegegeven. Elke aanwezige kreeg bovendien een setje waarin van alle uitgebrachte folders één exemplaar zat.

6. Over de "Bedrijfseconomische aspecten".

Het was bestuurslid Rob Batenburg uit Schiedam die het woord nam en uiteen zette wat er zoal aan de orde is gekomen in het uitgebreide rapport dat wij op verzoek van het ministerie van Economische Zaken hebben opgesteld. Het belangrijkste punt willen wij nog wel even aanhalen en dat is het volgende :

De inhoud van het rapport zal niet in zijn geheel onder de deelnemers worden ver- spreid, daar is het te algemeen voor en bovendien lenen sommige gegevens niet voor verspreiding in wijdere kring. In plaats daarvan zal de individuele deelnemer te- recht kunnen bij een pas opgerichte Werkgroep Technische en Bedrijfseconomische adviezen. Die werkgroep heeft thans reeds adviezen voor twee molenaarsbedrijven in voorbereiding - on welke molens het gaat zullen wij U t.z.t. als die zaken wat verder zijn nog wel melden.

Heeft U behoefte aan een advies in de bovengenoemde zin dan kunt U een klein pro- bleem altijd per brief voorleggen. Indien het gaat om meer uitvoerig advies, dan is een bezoek aan de molenaar en de molen uiteraard noodzakelijk en dan zal voor zo'n advies wat kosten in rekening worden gebracht. U kunt om U nader te informe- ren altijd bellen met de heer Batenburg, op molen "De Vrijheid" in Schiedam

tel. 010-260044, of schrijven :

Stichting Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde

t.a.v. Werkgroep Technische en Bedrijfseconomische Voorlichting

Postbus 3086

3101 EB Schiedam.

7. Rondvraag.

Bij de rondvraag bleek alras dat veel onderwerpen zo uitputtend aan de orde waren geweest dat er weinig stof meer overbleef. Een molenaarsvrouw (we weten het niet zeker, maar we dachten dat het Mevr. v.Korlaar uit Kerkdriel was) vroeg wat de Stichting denkt te gaan doen om bij de ambachtelijke bakkerswereld de belangstel- ling voor molenaarsmeel verder op te wekken. Daarop kon worden geantwoord dat daar al behoorlijk uitgewerkte plannen voor zijn maar dat de uitvoering daarvan mede afhankelijk is van de honorering van onze aanvraag om een bijdrage uit het fonds O & S van het ministerie van E.Z.

Ook kwam er in de rondvraag nog even een discussie los over het verschil tussen warme bakkers en Echte Bakkers en de voor- en tegens van het afsluiten door molenaars van overeenkomsten met regionale afdelingen van deze laatste, eveneens in een Gilde verenigde groep. Er werd voorgesteld dat het bestuur van het Korenmolenaarsgilde maar eens met het bestuur van het Echte Bakkersgilde contact op zou nemen om een aantal probleempjes die er toch wel zijn, eens door te praten.

Ook in de rondvraag kwam nog aan de orde het leveren van "gemengd tarwemeel", waaronder is te verstaan een tarwemeel waarbij in volkorenmeel bloem is bijgemengd en waarvan de bakkers dan een wat lichter tarwebrood (geen volkorenbrood uiteraard) kunnen bakken. We geloven het "bestuursstandpunt" hierover wel ongeveer als volgt te kunnen weergeven :

Als er bij de bakker behoefte bestaat dan is het uiteraard voor de omzet aantrekkelijk en ook goed om dit te leveren mits het voor de volle honderd procent om een eigen produkt gaat, dus ook met zelf geproduceerde bloem. Er moet dan wel duidelijk voor een goede aanduiding worden gezorgd, dus uiteraard is de term "volkorentarwemeel" taboe en moet een aanduiding "gemengd-tarwemeel" of iets in die geest worden gebruikt. De bakker zal, als hij dat wenst, dan op het brood dat hij van dit meel bakt ook een ouwel mogen meebakken, het gaat immers om een echt "molenbrood" al is het geen "volkoren".

Tenslotte : de Stichting zal, omdat het pure volkorenmeel en het daarvan gebakken brood vooralsnog meer de publieke belangstelling heeft, voorlopig niet centraal de belangstelling voor het gemengde meel gaan stimuleren.

En zo kwam er dan een einde aan een zeer nuttige en niet minder gezellige bijeenkomst van een aantal wind- en waterkorenmolenaars. Het hadden er wat meer kunnen zijn, maar de animo die de aanwezigen vertoonden was toch reden om te spreken van een geslaagde bijeenkomst en voor de bestuursleden een inspiratie om met onverflauwd enthousiasme door te gaan op de ingeslagen weg.

t.H. & t. Gr. (korte ambachtelijke korenmolenaarsnieuwtjes)

(I) Ook in Groot-Britannië een terugkeer naar de kleinschaligheid.

In "De Molenaar" nr. 20 (17 mei j.l.) lezen we een artikel onder de kop :

BRITSE MAAL- EN BROODINDUSTRIE IN MOEILIKHEDEN. TEKEN AAN DE WAND?

waarin uitvoerig werd geschetst hoe de grootschalige meelindustrie en eenheids-fabrieks-brood-bakkerijen in de problemen raken. De details doen er minder toe, maar ook in Engeland voldoet kennelijk het supergoedkope, superwitte, superkarakterloze brood niet aan de smaak van de consument. De ambachtelijke bakker is ook daar in opmars en het is goed om dat nog eens met nadruk te signaleren.

Enige Mededelingen.

Folders.

De folders zijn aan de op 27 mei aanwezige deelnemers uitgereikt en de dozen zijn aan hen die niet aanwezig waren door de zorgen van de PTT op de plaats van bestemming aangekomen. De deelnemers en adviseurs hebben inmiddels al een setje van de thans van 10 molens verschenen folders ontvangen. De niet-deelnemers zullen bij dit nummer van Van Haver tot Gort ter informatie één zo'n folder van een willekeurige molen aantreffen.

We kunnen wel zeggen dat we met de uitvoering van de folders reuze in onze schik zijn. Het is echter ons een raadsel dat er maar van 10 molens aanvraagformulieren voor de gratis folders zijn binnengekomen. En dat terwijl er toch bijna 20 (twintig) "embleem-gerechtigde" molenaars zijn.

Wel kwamen er drie aanvragen binnen van "niet-embleemgerechtigde" deelnemers. We moesten deze drie uiteraard teleurstellen want alles wat ons molenaarsgilde aan voorlichtings- en aan-de-weg-timmermateriaal produceert is alleen voor die "embleem-gerechtigde" deelnemers bestemd. Wij gaven de molenaars die de folders nu op de molen hebben de raad om ook een stapeltje af te geven bij het kantoor van hun plaatselijke V.V.V.

Tanslotte : wil de molenaarsvrouw die ons tefelonisch toezegde om nog wat aanvullende informatie over de geschiedenis van "haar" molen te zenden, dit zo spoedig mogelijk doen? Dan kunnen wij ook de elfde folder afwerken.

Adviesprijzen : '78-'79

De adviesprijzen voor de verkoop van meelprodukten aan bakkers en partikulieren, betreffende het komende "maaljaar" zullen zo spoedig mogelijk na hun vaststelling begin augustus aan alle deelnemers worden toegezonden.

Deelnemerscertificaten.

Iedereen heeft ze inmiddels in huis, maar het is natuurlijk niet de bedoeling dat ze daar blijven. De deelnemerscertificaten zouden natuurlijk, ingelijst, achter glas een plaatsje moeten krijgen op Uw molen. Zichtbaar voor een ieder die enigszins oplettend op de molen rondkijkt. In de folder is daar van uitgegaan. Lees maar na!

Advies Tarwemelange's nieuwe oogst.

Wat zal de inlandse tarwe gaan doen met deze oogst, zal menige molenaar zich afvragen. Zal het zo goed worden als oogst '76, of zal het als afgelopen jaar het bijmengen van flink wat bakwaardige harde tarwe nodig zijn om een voldoende resultaat te halen. Tegen de tijd dat het verwerken van de nieuwe oogst aan de orde gaat komen hopen wij U een advies over de melange en aankoop door te kunnen geven dat is opgesteld door de al eerder genoemde "Werkgroep Kwaliteitscontrôle c.a."

t.H. & t. Gr.

(II) Belangstelling van de jeugd : leuk maar lastig.

Uit een gesprek tussen twee molenaars over de schooljeugd die zij wel eens op hun molen ontvingen, viel het ons op, dat zij niet altijd even gelukkig waren met de belangstelling van die jonge bezoekertjes.

De een : "Het hangt veel af van de onderwijzer of leiding, hoe ze zich gedragen. Soms gaat het goed, maar af en toe loopt het de spuigaten uit. Dan lopen ze met graan of meel te smijten of ze laten het kropgat van een stilstaande steen vol met tarwe lopen."

"Ja," zei de ander, "bij ons op de molen hebben we daar wat op gevonden. Mijn zoon leidt meestal die jongens rond en als er dan zo'n troepje op de molen komt dan wijst hij op een paar openstaande luiluiken en zegt : De eerste de beste die zich misdraagt en niet naar me luistert, die gaat meteen naar beneden, en niet via de trap!.... Neen, wij hebben weinig last, het gaat haast altijd goed", besloot hij zelfverzekerd.

Tikfouten zijn er om te herstellen.

In ons vorige nummer zijn wat fouten geslopen. Dat zal best samenhangen met het niet al te duidelijke handschrift van Uw redactie. Hier volgen enige korrekties.

Als eerste : Dolen op een molen.

bovenaan pag. nr. 2 moet zijn :

- Hoe zijn vader daar in Steenderen een stenen grondzeiler bemaalde die gelegen was niet ver van de "Brouckhorstermolen". Een molen die toen nog was voorzien van een houten gevlucht (22 m) en een dito as, en volgens het jaartal in de windvaan.... (verder ongewijzigd)

op deze pagina 2, 7e regel van onderaf moet zijn :

- Maar het gaat toch altijd nog een zodanig bedrag kosten dat ik dat er niet zomaar voor kan uitgeven....

pagina 3, regel 16 van bovenaf :

plausichter, moet uiteraard zijn : -plansichter-

Als tweede : "Vast-werk, balanceerwerk....etc.

pagina 7, regel 14 van bovenaf moet zijn :

e) ijzer tussen de steen hier meer problemen oplevert dan bij de meeste balanceersystemen

f) vast-werk op een aantal windmolens.....(verder ongewijzigd)

pagina 7, regel 24 : "die dan een paar haken heeft... moet zijn : "die dan een paar kaken heeft...

pagina 8, 23e regel van onderaf moet zijn :

...De bus is dan ook van de ... (verder ongewijzigd)

pagina 10, regel 34 moet zijn :

...kant van het staakijzer (dus niet de poten, maar de vlakke kant ... (verder ongewijzigd)

regel 45, ...kale afstand tussen beide kogels... (verder ongewijzigd)

pagina 11 (niet genummerd, maar volgt na de tekeningen)

punt c)...en dit vooral bij windmolens, bij laag toerental; hetgeen zich weer uit in minder goed strijken van de steen

punt e)...bestaand vast werk, dit of te laten voor wat het is en volgens de regelen der kunst of te stellen, of te vervangen door een echt balanceerwerk.

t.H. & t. Gr.

(III) Rijmpjes en gezegden.

De informatie die wij van molenaars voor het samenstellen van de folders kregen, bevatte enkele aardige rijmpjes en gezegden. Zo staat op een meelpijp in de Ulvenhoutse molen "De Korenbloem"

"Een ieder die hier boven komt is vriend
al spreekt hij zeven talen
Maar spreek niet over politiek
en vergeet niet te betalen!"

Het volgende rijmpje kan men er ook aantreffen :

"Om het ieder naar den zin te maken
en van elk te zijn bemind
dat zijn de moeilijkste zaken
die men op de wereld vindt"

En op de folder van "De Volmolen" te Epen staat het volgende Limburgse gezegde :

"Mulder, mahl mich mie mehl
Mien mam mot mikke make
Mit milk mit mehl".

t.H. & t. Gr.

(IV) Malen met vier koppel stenen tegelijk!?

Gehoord van een molenaar : "Ooit lagen er bij ons op de molen vier koppel stenen, twee koppel 17-ders en twee koppel 14-ders. In de oorlog is het meermalen voorgekomen dat we met zware storm moesten malen. En de enige manier om dan nog de vang te durven lichten was om maar alle vier de koppel-stenen bij te zetten".

Molenaarslatijn? Toch niet..., de molenaar in kwestie maakte op ons een heel betrouwbare indruk. En binnenkort hopen we eens uitgebreid "op zijn molen te gaan dolen". Dan komen we er zeker nog op terug!

(ingezonden mededeling)

G E M E E N T E U T R E C H T

In opdracht van de Stichting "de Utrechtse Molen" i.o. wordt gevraagd voor de exploitatie van de korenmolen "Rhijn en Son" een

E R V A R E N M O L E N A A R

De functionaris zal, tot het moment waarop de stichting feitelijk is opgericht, op arbeidsovereenkomst worden aangesteld bij de dienstenstructuur R.O.V.U. van de gemeente Utrecht.

De korenmolen "Rhijn en Son" zal vermoedelijk medio oktober 1978 in werking worden gesteld.

In de molen is een woning gesitueerd, geschikt voor een gezin met twee à drie kinderen.

Gegadigden dienen te beschikken over een meerjarige ervaring met de exploitatie van een korenmolen. Het bezit van het diploma van het gilde van vrijwillige molenaars strekt tot aanbeveling. Het salaris zal worden vastgesteld volgens de C.A.O. voor de Coöperatieve en de Particuliere graanbe- en verwerkingsbedrijven. Telefonische informatie kan worden ingewonnen bij de heer B.J. Jansema, telefoon 030-911114.

Schriftelijke sollicitaties gelieve U te richten aan de Algemeen Directeur van de dienstenstructuur R.O.V.U. onder nummer 7882, postbus 8200 te Utrecht.
